

Förskrivning av läkemedel som kan köpas receptfritt

Nätverket för Sveriges Läkemedelskommittéer, LOK, har gemensamt tagit fram en rekommendation för läkemedel som bör köpas receptfritt. Rekommendationen är avsedd att ge stöd till legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal vid rådgivning om receptfria läkemedel och tillämpas i Region Jönköpings län.

Receptfria läkemedel är enligt Läkemedelsverket avsedda för lindriga sjukdomsbesvär, det vill säga enklare och kortvariga åkommor. Receptfria läkemedel kan köpas när patienten kan ställa diagnos, själv eller med hjälp apotekspersonal, och ta beslut om behandling, eller när patienten fått råd av sjukvården att köpa receptfritt läkemedel.

Om patientens medicinska behov kan tillgodoses med receptfria läkemedel bör patienten hänvisas till det.

Rekommendation

Receptfria läkemedel rekommenderas vid två typer av tillstånd:

- **Kortare sjukdomstillstånd av egenvårdskaraktär**, där den totala användningen inte förväntas överstiga 90 dagar sammanlagt under ett år, förutsatt att patienten är trygg med orsaken till besvären. Om orsaken till besvären är oklar behövs i regel bedömning innan hänvisning till receptfri behandling är aktuell.
Exempel på tillstånd av egenvårdskaraktär är pollenallergi, övergående smärttillstånd, dyspepsi och förstoppning.

Undantag kan vara planerad behandling, till exempel smärtlindring efter ett ingrepp, eller i de fall där det är extra viktigt att säkerställa behandling.

- **Långvariga tillstånd som inte beror på sjukdom**, till exempel torrhet i hud, ögon och slemhinnor hos äldre, utan konstaterad sjukdom (såsom eksem, psoriasis, iktyos eller Sjögrens syndrom). Detsamma gäller kosttillskott/vitaminer utan konstaterat bristtillstånd och uppföljning.

Undantag kan vara om tillståndet orsakats av sjukvården, till exempel genom ett kirurgiskt ingrepp eller genom biverkan av ordinerat läkemedel.

För ovanstående tillstånd ska recept i regel inte förskrivas, utan patienten hänvisas till receptfria alternativ. Det gäller även barn, asylsökande och patienter med frikort på läkemedel. Det inkluderar även patienter med övertaget läkemedelsansvar, såsom hemsjukvård eller särskilt boende.

Dokumentation

Rekommendationer från vården om receptfri läkemedelsbehandling bör journalföras på lämpligt sätt, i första hand i läkemedelslistan men kan även dokumenteras i en journalanteckning. Om ordinationen görs i läkemedelslistan noteras med fördel i rutan "Notera vid administrering" att behandlingen är receptfri, till exempel genom att lägga in texten "RECEPTFRITT".

Det underlättar på apoteket om patienten har den receptfria ordinationen i skriftlig form. Om ordinationen inte dokumenteras i läkemedelslistan kan ett separat ”Receptfria läkemedel”-block användas, se under relaterat innehåll. Blocket beställs av respektive enhet från tryckeriet.

Förteckning över receptfria läkemedel

Det finns en förteckning över receptfria läkemedel framtagen av Läkemedelskommittén i Kalmar län. Förteckningen kan tillämpas inom Region Jönköpings län men följande bör observeras:

- Förteckningen innehåller inte alla godkända receptfria läkemedel, utan ett urval baserat på medicinskt behov och klinisk erfarenhet. Förteckningen kan framför allt användas vid telefonrådgivning.
- Alla apotek säljer inte alla produkter. Vissa produkter kan även köpas i dagligvaruhandeln.
- Det kan vara stora prisskillnader mellan medicinskt likvärdiga receptfria läkemedel. Rekommendera patienten att fråga på apoteket efter det billigaste alternativet.